

Дирекција за грађевинско земљиште града Београда

Друштво архитеката Београда

и

Друштво урбаниста Београда

**расписују општи јавни неанонимни програмско-анкетни конкурс за
решење ГРАДСКОГ ПАРКА, од хотела Југославија до Бранковог моста на Новом
Београду**

Београд, новембар 2007.

1. ОПШТИ УСЛОВИ

1.1. Општи конкурсни услови

Расписивач

Дирекција за грађевинско земљиште града Београда

Организатори

Друштво архитеката Београда

Друштво урбаниста Београда

Карактер конкурса

По врсти, конкурс је јаван и неанониман.

Према задатку, конкурс је програмско-анкетни.

По облику, конкурс је једностепени.

1.2. Предмет и циљ конкурса

Предмет конкурса је градски парк на простору од хотела „Југославије“ до Ушћа, у границама датим у графичком прилогу.

Циљ конкурса – Прикупљање идеја путем анкете за дефинисање простора који се простире између Саве и Дунава, с једне стране, и Булевара Михаила Пупина, с друге. Расписивач позива све грађане, без обзира на професију или подручје интересовања, да изнесу своје идеје о уређењу овог важног дела Београда. Управо овде, у зеленом простору парка налазе се многи значајни објекти и простори Београда, међу којима су најзначајнији Палата федерације, простор ушћа Саве у Дунав, Парк пријатељства, Музеј савремене уметности, темељи започетог и никад завршеног Музеја револуције.

1.3. Задатак конкурса

Од учесника се тражи анкетно и програмско сагледавање целокупног простора, површине око 140 хектара, и предлагање идеја које би у следећој фази рада биле основа за планско и програмско креирање градског парка на Новом Београду.

1.4. Конкурсни услови

Конкурс је расписан у складу с Правилником о спровођењу конкурса из области архитектуре и урбанизма Савеза архитеката Србије и Правилником Друштва урбаниста Београда о спровођењу конкурса.

Предајом рада, сваки учесник прихвата пропозиције овог конкурса.

На конкурс право учешћа имају сва физичка и правна лица са територије Србије, али ће се прихватати и предлози који буду презентирани из других средина.

1.5. Подлоге

Конкурсни материјал учесници конкурса могу подићи или наручити код Друштва архитеката Београда, Кнеза Милоша 7, уз уплату износа од 500,00 динара на рачун број: 355-1015085-91 Друштво архитеката Београда, са назнаком „Конкурс за простор Градски парк“.

2. САДРЖАЈ КОНКУРСНОГ РАДА

Учесници су обавезни да, у оквиру конкурса, доставе следеће прилоге:

- текстуални део конкурсног рада који подразумева приказ концепта – идеје на највише пет куцаних страна А4 формата;
- презентацију визуелизације концепта и идеје на једном од предложених медија, према афинитету и слободном избору учесника конкурса. Формат презентације је слободан избор учесника конкурса.

Предложени медији:

- архитектонска графика,
- макета у слободном избору материјала,
- цртеж у техници по избору,
- 3 D анимација,
- филм или слична техника,
- комбинована техника или слично.

Посебно се напомиње да ће сви конкурсни радови, без обзира на начин презентације или избор неког од предложених медија, бити равноправно разматрани.

3. ЗАДАТАК КОНКУРСА

Задатак конкурса је креирање концепта и идеје и позиционирање тражених садржаја у зони обухваћеној конкурсом површине око 140 хектара.

4. ОПРЕМА КОНКУРСНОГ РАДА

- 4.1. Сви прилози морају бити потписани.
- 4.2. Сви прилози морају бити означени бројевима у доњем десном углу.
- 4.3. Сви прилози морају бити упаковани, а адреса за повратак рада и контакт телефон спаковани у оригиналну коверту која се добија преузимањем оригиналних подлога.
- 4.4. За потребе штампања каталога, сви предати прилози морају бити нарезани на CD-у који ће бити предат са свим прилозима.

5. ДОКУМЕНТАЦИЈА КОЈА СЕ ДАЈЕ УЧЕСНИЦИМА

Учесницима су на располагању:

1. распис са Пропозицијама и Програмом конкурса,
2. текстуални прилог – програм,
3. графички прилози као илустација текстуалног дела (намена, регулација, саобраћај ...), са обележеном границом простора који је предмет конкурса,
4. графичке подлоге (у дигиталном облику)
 - аерофото снимак у боји Р 1 : 5000
 - ОДК Р 1 : 5000
 - топографски снимак Р 1 : 1000
 - копија плана Р 1 : 1000
 - шира ситуација предметног простора
 - фото-документација постојећег стања
 - аеро-фото снимак.

6. РОКОВИ

Конкурс је отворен од 24. 11. 2007.

Рок за предају радова је 17. 2. 2008, до 15.00 часова, у просторијама Друштва архитеката Београда, Београд, Кнеза Милоша 7/III.

Радови послати поштом морају стићи на адресу Друштва архитеката Београда најкасније 18. 2. 2008, до 15.00 часова. Радови који стигну после овог рока неће бити разматрани.

Учесници могу постављати питања жирију до 10. 12. 2007. Постављена питања слати на адресу расписивача: Друштво архитеката Београда, Београд, Кнеза Милоша 7, или на факс: 011/3239-754.

Одговоре жирија на постављена питања расписивач ће послати свим учесницима до 15. 12. 2007.

Жири ће донети одлуку о најбољим радовима до 15. 3. 2008.

7. НАГРАДЕ

7.1. Жири конкурса ће изабрати 10 најбољих предлога који ће добити једнаковредне награде у нето износу од 200.000,00 динара.

7.2. Награђени радови постају власништво расписивача конкурса, Дирекције за грађевинско земљиште и изградњу Београда, који ће у даљем раду бити коришћени искључиво као подлога за израду плана детаљне регулације тог подручја, а затим и за израду програма за могуће архитектонско-урбанистичке конкурсе за поједине објекте или простор из тог плана.

8. ЖИРИ КОНКУРСА (по азбучном реду)

1. Ђорђе Бобић, председник жирија

чланови

2. Антоније Антић
3. Мрђан Бајић
4. Сретен Вујовић
5. Биљана Крнета
6. Зоран Никезић
7. Душан Оташевић
8. Михаило Пантић
9. Борис Подрека
10. Милета Продановић
11. Снежана Ристић
12. Зорица Савичић
13. Љубомир Симовић
14. Миодраг Табачки
15. Иван Тасовац
16. Јасминка Цвејић

Известиоци

- Весна Томић, Урбанистички завод града Београда
- Весна Владисављевић, Урбанистички завод града Београда

Секретар – Бранко Тошић, секретар Друштва архитеката Београда

9. РАД ЖИРИЈА И КРИТЕРИЈУМИ

Жири ће у решењима тражити оне идеје које нуде предлоге за трансформацију овог јавног простора и који су инспирисани новим начином размишљања о улози градских паркова с обзиром на све урбанизованији градски пејзаж.

Жири ће током процене приспелих радова бити вођен следећим оквирним критеријума:

- промишљање и разматрање шта појам „природа” значи када се говори о градском парку у постиндустријским урбаним условима;
- креирање јасног идентитета простора који треба да се истиче као јединствено урбано и еколошко наслеђе;
- истицање идентитета новог парка у смислу „приближавања парка људима и његовом коришћењу”;
- креирање различитих садржаја и програма обједињених у јединствен парковски систем, који ће бити лако приступачни из околног подручја и доступни из ширег градског подручја;
- наглашавање и интегрисање присуства воде као важне одлике ширег пејзажа;
- вођење рачуна о историјским и еколошким условима локације;
- потврђивање и проширивање разнолике друштвене и културне активности које већ постоје унутар постојећег парка, посебно објекте проширивања Музеја савремене уметности и нове зграде Опере;

- предлагање нових програма парка које би помогле да се осигура дугорочни живот новог парка ради одрживости укупног простора и његовог будућег одрживог развоја;
- креирање садржајног и просторног концепта који подразумева безбедност корисника градског парка.

10. ПРАВА И ОБАВЕЗЕ ИНВЕСТИТОРА И АУТОРА НАГРАЂЕНИХ РАДОВА

Расписивач анкетног и програмског конкурса користиће награђене радове искључиво за израду Плана детаљне регулације градског парка на Новом Београду и награђена решења неће бити коришћена за друге градске просторе.

Сви приспели радови на конкурс биће публиковани у конкурсном каталогу, у форми која ће обележити њихову посебност, а награђени радови биће публиковани у целости.

11. ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ У СЛУЧАЈУ СПОРА

Жири неће разматрати радове који су одступили од условљености датих у програму и пропозицијама конкурса.

У случају спора надлежна је арбитражна комисија Друштва архитеката Београда.

У другом степену надлежности је Суд части Савеза архитеката Србије.

У трећем степену надлежан је редовни суд у Београду.

У Београду, новембра 2007.

Жири конкурса (по азбучном реду)

Ђорђе Бобић
председник жирија, с.р.

чланови:

Антоније Антић, с.р.
Мрђан Бајић, с.р.
Сретен Вујовић, с.р.
Биљана Крнета, с.р.
Зоран Никезић, с.р.
Душан Оташевић, с.р.
Михаило Пантић, с.р.
Борис Подрека, с.р.
Милета Продановић, с.р.
Снежана Ристић, с.р.
Зорица Савичић, с.р.
Љубомир Симовић, с.р.
Миодраг Табачки, с.р.
Иван Тасовац, с.р.
Јасминка Цвејић, с.р.

Програм

за анкетни и програмски конкурс за простор градског парка у Новом Београду

Разрада ГП Београда

Предмет анкетног и програмског конкурса је простор велике зелене површине – Градског парка, површине 140 хектара, омеђен Булеваром Михаила Пупина с јужне стране, реком Дунавом и дунавским рукавцем са севера, Савом од ушћа до Бранковог моста, са истока, и Булеваром Михаила Пупина, односно комплексом хотела „Југославија“ и блоком 12, са западне стране.

Разлог за расписивање овог конкурса, односно јавне анкете за простор градског парка, јесте потреба да се у овом тренутку преиспита концепт његове урбане структуре, да се редифинише значај и улога зеленог простора у ткиву града и усагласи са бурним и динамичним развојем Београда, посебно Новог Београда.

Посебно се напомиње да је, у складу са Генералним планом Београда, овај простор предвиђен за јавно зеленило и да намена – и овим конкурсом – треба, свакако, да буде потврђена новим идејама и обogaћена новим садржајима како би се потенцијал простора на најбољи начин презентирао и дао на коришћење грађанима Београда.

Нови Београд, тј. његова централна зона, значајно је унапређен последњих година и постао је респектабилан урбани центар Београда. Самим тим и Градски парк, као интегрални део урбане структуре Новог Београда, треба да прати његов развој и својим садржајима пружи одговарајућу савремену понуду Београђанима.

При осмишљавању програма и обликовања зеленог простора од хотела „Југославија“, дуж обала Дунава и Саве до Бранковог моста, заједно са самим Ушћем и Ратним острвом преко пута и блоком између Булевара Николе Тесле и Булевара Михаила Пупина, са зградом бившег СИВ-а и темељима започетог и незавршеног Музеја револуције, свакако треба имати у виду најновију просторну и наменску опредељеност суседних новобеоградских блокова 12, 25, 26 који треба да буду отелотворење градског Ситија, са капацитетима значајне изграђености. Управо на ова два пола, изграђеног и неизграђеног, треба тражити прилику да се добије својеврстан амбијент у слободним и зеленим просторима који су предмет овог конкурса, а који могу имати инспирацију у београдској традицији, али и у просторима сличне намене који су већ обликовани у другим градовима.

Парк унутар парка

За будуће ваљано, позитивно и благотворно деловање парковског простора, као интегралног дела града, потребно је промислити или поново установити могуће категорије грађења које би то омогућиле. Оне су до сада биле усмерене углавном на градњу објеката, па је заборављено да је и стварање слободног и зеленог простора једна категорија грађења. У првом реду, свакако, треба идентификовати квалитете „празног“, квалитете простора у коме нема зграда. Празно, или још-увек-неизграђено, велики је потенцијал и питање је како осмислити тај простор, како га садржајно осмислити да богатством своје понуде, својим разноликим амбијентима буде део града у коме ће грађани наћи могућности да зелени појасеви, паркови, тргови или игралишта или простори за масовна окупљања буду у свести као највиши квалитети средине Града коју човек контролише и која му служи.

Главни задатак и тема овог конкурса јесте осмишљавање програма Градског парка. Он мора, поред свих других атрибута, да има и јасан дневни и годишњи календар. Парк не треба да увече и ноћу буде пуст, небезбедан и одбојан. Такође током свих годишњих месеци требало

би да има одговарајућу понуду која ће бити на располагању грађанима свих узраста и интересовања – и то јесте изазов овог задатка.

УСЛОВИ И ИЗАЗОВИ

Историјски услови

Простор градског парка је временом преживео стратешке измене – од првих идеја и скица након 1945. године, планирања и изградње Новог Београда, до савремених друштвених, урбанистичких и идеолошких промена, уз деценије праксе и напора Града који је непрекидно био на путу провера урбаних идеја, али и објективних и реалних животних промена намене зона и блокова у окружењу. Нови Београд је некада замишљен, планиран и грађен у великој мери као израз нове државе која је желела да створи нови идентитет и покаже своју способност да креира простор за себе саму и свој поредак. Али, то се неумитно мењало и чак, често, када је реч о глобалном и ширем сагледавању града, мимо погледа креатора градског развоја.

Последица је данас уочљив раскорак између набујалог и развијеног урбаног ткива Новог Београда и релативно пасивног простора постојећег Градског парка. Потенцијал 140 хектара зеленила, на срећу очуваног у целости, јесте ресурс који није искоришћен а који треба да буде инспирација и императив за нова истраживања и нове концепте.

У време када је пажња била усмерена, пре свега, на изградњу у околним блоковима, изостао је дијалог стручњака и јавности о значајној слободној и зеленој површини уз обале река. Зона очуване зелене територије, у срцу градског ткива Новог Београда које је све гушће, све живље и све атрактивније, остала је пасивна и недовољно искоришћена. Циљ овог конкурса управо и јесте да 140 хектара зеленог простора на обалама Дунава и Саве интегрише у градски амбијент и урбано ткиво централне зоне Новог Београда и да га обогати садржајима рекреације, едукације и доколице, али и естетиком слободног зеленог простора као типичног градског пејзажа. То је данас велики изазов пред урбанистима, али и грађанима и свима који промишљају о граду и начину како да се искористе сви потенцијали Београда.

Економска стратегија и могућност одрживог развоја

Посебна категорија од изузетног значаја за инвентивно разматрање, планирање и стварање концепта простора јесте уочавање и реафирмисање повремених догађаја у простору и, у складу с тим, привременог карактера одређених врста догађаја који собом носе и пратеће грађевинске интервенције павиљонског или сличног типа, од материјала и склопова који су лако састављиви, али и лако растављиви, и прилагођени реализацији појединих повремених програма. Овде је потребно уочити и разумети карактер простора који може одржавати стварну привременост, евентуално постављање надстрешница, бина и трибина, изложбених простора и сл. у овој зони, који ће служити повременим активностима.

Концерти, масовни скупови, изложбе, презентације, културна и спортска збивања које овај простор може, и треба, да прихвати јесу управо повремени догађаји за које простор треба припремити тако да се избегне низ непланирано и изненадно организованих приредби.

Унутар укупне површине потребно је уочити могуће подцелине које би у програмском, обликовном, употребном и функционалном смислу одредиле начин коришћења целокупног простора, чиме би се створила отворена и креативна понуда концепта градског парка за све Београђане.

Нови објекти културе

На целокупном простору који је предмет овог конкурса, треба предвидети место за само два нова здања. Једно је нова зграда Опере а друго би било проширење и доградња Музеја савремене уметности.

Музеј савремене уметности је најреномиранија кућа архитектуре модерне у Србији и довољно дуго, четири деценије, постоји у простору о коме је реч. Музеј као да је одувек био ту и обележава простор који се по њему препознаје. Музеј заиста стоји ногама на левој обали Саве али ваздух узима на десној, одакле се сагледава као интегрални део новобеоградског пејзажа и та визура мора остати неприкосновено заштићена. Нови садржаји овог здања треба да су на другој страни Музеја, ка унутрашњости простора где би се могао формирати посебан трг између постојећег и новог волумена. У том смислу потребно је да се за потребе развоја активности Музеја одреди површина око 4 хектара, на којој ће се изградити 15.000 м² простора за сталне и повремене изложбе, депои, трезори, радионице, атељеа за конзервацију, мултифункционалне сале за едукацију и перформативне уметности, аудиторијум, библиотека, читаоница, архива, дечји клуб, музејска књижара и кафе, подземна гаража. Планира се да овај објекат буде анекс главне зграде повезан са њом топлом везом. Све зелене површине у окружењу Музеја биле би уређене као парк скулптура и као део укупног простора градског парка. Решење комплекса Музеја савремене уметности треба понудити као концепт, урбану скицу или шему, без посебне пројектантске интерпретације, осим у мери која јасно презентира организацију комплекса и основни волуменски захват и начин доступности.

Предвиђено је да ново здање Београдске опере буде на левој обали Саве, у простору градског парка, а могуће су три конкретне локације у зони обухваћеној овим конкурсом. Прва позиција је на месту темеља започетог а никада довршеног Музеја револуције, између Палате Федерације и палате Ушће. Друга локација је уз Музеј савремене уметности, као део новог могућег центра са превасходно културолошком наменом. И трећа на самом ушћу Саве у Дунав. Један од важних циљева овог конкурса је да одреди локацију и створи услове за међународни архитектонски конкурс за зграду Опере. Програм за ту зграду апсолвиран је у досадашњим истраживањима и констатовано је да зграда треба да има око 27.000 м² простора, са већом салом за оперу, балет и концерте са 1.200 места, мањом салом са 700 места, и свим потребним садржајима који ће обезбедити квалитетно функционисање тог значајног здања. С обзиром на анкетни тип конкурса, потребно је истражити могућност позиционирања, предложити место зграде у просторном и садржајном концепту градског парка, што не искључује, поред три наведене позиције, и другачије предлоге. Саму зграду Београдске опере треба презентирати као место, као основно шематско сагледавање позиције и широко сагледан урбани волумен у овом простору.

Рекреативна и еколошка зона

Имајући у виду вишедеценијска разматрања и размишљања наших најреномиранијих урбаниста и архитеката о Новом Београду, овај конкурс је свакако и прилика за разматрање увођења воде и водених површина ослоњених на дунавски рукавац у зону о којој је реч. Технички и финансијски параметри предлога треба да буду у границама прихватљивости и разумних могућности Града, а циљ је одрживо решење које Београд може да оствари.

Третман сâме обале је интегрални део осмишљавања простора и мора бити најпажљивије обрађен и дефинисан у програмском и обликовном смислу. Између осталог и због „трајања њене дужине“ из психологије пешака, шетача, бициклиста, скупно са неопходним хидролошким захтевима обалоутврда. Већ формирана пешачка и бицикличка стаза кроз зеленило уз обале река јесте окосница укупног простора, не само зато што подужно повезује све делове Градског парка, већ и зато што на ширем плану бива веза три градске целине: Земуна, Новог Београда и Старог града.

Ратно острво, заштићени простор аутентичне природе, није у обухвату конкурса, али као део јавног добра може да буде предмет разматрања, посебно у погледу стварне и реалне комуникације и везе са Градским парком чиме ће укупан простор добити сасвим посебан и високовредан градски део.

Приступачност и транспорт

Простор око бивше зграде СИВ-а који је у прошлости прећутно био „недодирљив“ за Београђане, сада треба интегрисати у простор Градског парка и пешачким везама повезати га са окружењем. Посебно је интересантно преиспитати везу са Блоком 25, преко пута главног улаза у зграду бившег СИВ-а, чиме би се и реално успоставила веза зеленог простора са градским центром.

У простору између обале и саобраћајница у позадини, намена површина предмет је предлагања на овом конкурс, с тим што се одржавање великих концерата или сличних масовних манифестација већ сматра потврђеном праксом. Значајан елемент опремања простора је и водени саобраћај и неки будући „речни трамвај“ чије пристане за грађане треба осмислити у складу са планираним зонама активности на обали, чиме ће се повећати комуникациони потенцијал целог простора.

Пловећи објекти уз обале Дунава, дунавског рукавца и Саве, који временом јесу постали идентификациони елемент Београда, већ је третиран као урбанистички документ током 2007. године, али то не значи да не треба и о томе промишљати и дати и другачије идеје, укључујући и токове река у простор Градског парка.

Начин исказивања концепта, садржаја и форме овог простора је слободан и треба да буде прилагођен ауторима, јер се не очекује учешће само архитеката, већ свих оних који могу да допринесу својим промишљањем о Београду. Слободан избор начина презентације идеја и концепта омогућује учесницима на конкурс да своје идеје представе на најбољи начин и онако како њима највише одговара, што ће свакако обогатити и унапредити уобичајену праксу у планирању града.